

बुद्धभूमि नगरपालिकाको राजपत्र प्रकाशन सम्बन्धी कार्यविधि २०७४ को अनुसूची -२
दफा ४ तथा अनुसूची १ को भाग २ सँग सम्बन्धित

बुद्धभूमि राजपत्र

कपिलवस्तु

(स्थानीय राजपत्र)

खण्ड २

वर्ष ५

अंक १६

मिति : माघ ४ गते २०७८

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (२) बमोजिम बुद्धभूमि नगरपालिकाले बनाएको तल उल्लेखित बमोजिमको ऐन, कार्यविधि, निर्देशिका सर्वसाधारणको जानकारीका लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

भाग - १

भाग - २

बुद्धभूमि नगरपालिकाले सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा लिजमा उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८

नगरको आर्थिक समृद्धिका लागि उपलब्ध श्रोत साधनको अधिकतम परिचालन गर्दै सामाजिक, आर्थिक व्यवसायिक क्षेत्रमा स्थानीय सरकारले उचित ठहर्याएको प्रयोजनको लागि सरकारी तथा सार्वजनिक (ताल तलैया समेत) जग्गा लिजमा उपलब्ध गराई नगरक्षेत्र भित्रको जग्गाको उचित संरक्षण व्यवस्थापन गर्दै नगरपालिकाको दिगो आर्थिक श्रोतको सुनिश्चितता गर्न वाक्षनिय भएकोले स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ९७ र दफा १०२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी बुद्धभूमि नगरपालिकाको दशौं नगरसभाले यो कार्यविधि जारी गरेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

(१) यस कार्यविधिको नाम "बुद्धभूमि नगरपालिकाले सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा लिजमा उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्यविधि २०७८" रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:

(क) “सरकारी जग्गा” भन्नाले मालपोत ऐन २०३४ को दफा २ को खण्ड

(ख) बमोजिमको जग्गालाई बुझाउने छ ।

(ख) “लिज” भन्नाले भाडा रकम तोकि वा नतोकि कुनै सरकारी अथवा सामुदायीक जग्गा लिने वा उपलब्ध गराउने कार्य सम्झनु पर्दछ । यस शब्दले नगरक्षेत्र भित्रका नगरपालिकाले व्यवस्थापन गरेका वा नगरेका सरकारी र सामुदायीक जग्गामा रहेका ताल तलैयाको व्यवस्थापन गर्नको लागि जग्गा लिने/दिने सम्बन्धी कार्य समेतलाई बुझाउँछ ।

(ग) “लिज प्राप्त कर्ता” भन्नाले सरकारी वा सामुदायिक जग्गा लिजमा प्राप्त गर्ने व्यक्ति, संस्था, कम्पनी वा निकायलाई सम्झनु पर्छ ।

(घ) “सिफारिस समिति” भन्नाले दफा १० बमोजिमको सिफारिस समिति सम्झनु पर्छ ।

(ङ) “स्थानिय तह” भन्नाले संविधानमा व्यवस्था भएको स्थानिय तह सम्झनु पर्छ र सो

शब्दले बुद्धभूमि नगरपालिकालाई समेत जनाउने छ ।

- (च) “केन्द्रीय निकाय” भन्नाले नेपाल सरकारको मन्त्रालय, विभाग, सचिवालय, आयोग जस्ता निकाय सम्झनु पर्छ।
- (छ) “प्रादेशिक निकाय” भन्नाले प्रदेश सरकारका मन्त्रालय, विभाग, सचिवालय, आयोग जस्ता निकाय सम्झनु पर्छ।
- (छ) “विभाग” भन्नाले भूमि व्यवस्थापन तथा अभिलेख विभाग सम्झनु पर्छ ।
- (ज) “मालपोत कार्यालय” भन्नाले जिल्ला मालपोत कार्यालय कपिलवस्तुलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (झ) “कार्यालय” भन्नाले बुद्धभूमि नगरपालिका कार्यालय सम्झनु पर्दछ ।

३. सरकारी जग्गाको दर्ता, श्रेष्ठा अद्यावधिक तथा व्यवस्थापन :

नेपाल सरकारको जग्गा दर्ता तथा लिजमा उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्यनिति २०७१ तथा संघीय सरकारको सार्वजनिक प्रकृतिको जग्गा प्रयोग गर्न उपलब्ध गराउने सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ को प्रतिकूल नहुने गरी नगरपालिकाले सरकारी तथा सामुदायिक जग्गाको दर्ता, श्रेष्ठा अद्यावधिक तथा व्यवस्थापनको लागि सम्बन्धित निकायमा सिफारिस गर्न सक्ने छ ।

४. लिजमा जग्गा उपलब्ध गराउन सिफारिस गर्न सकिने :

- (१) नेपाल सरकारको स्वामित्वमा रहेको सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा लिजमा उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८ को अनुसूची-१ मा उल्लेखित प्रयोजनको लागि सरकारी जग्गा लिजमा उपलब्ध गराउन सकिने छ ।
- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा उल्लेख गरेको भएता पनि निजि प्रयोजनका लागि सरकारी जग्गा कुनै व्यक्ति, निकाय, संस्था वा कम्पनीलाई लिजमा दिन सिफारिस गरिने छैन ।

५. लिजको प्रकार र अवधि: लिजको प्रकार र अवधि देहाय वमोजिम हुनेछ :

- (क) अल्पकालिन – पाँच वर्ष
- (ख) मध्यकालिन – बीस वर्ष
- (ग) दीर्घकालिन – तीस वर्ष

६. लिजमा जग्गा उपलब्ध गराउने सम्बन्धी सिफारिसका आधारहरू :

नगरपालिका क्षेत्र भित्र लिजमा जग्गा उपलब्ध गराउन सिफारिस गर्दा देहायका आधारहरू लिनुपर्नेछ :

- (क) जग्गा लिजमा लिनुको उद्देश्य, औचित्य र कार्ययोजना,
- (ख) लिज माग गरेको जग्गा रहेको स्थान र क्षेत्रफल,
- (ग) लिजका लागि सिफारिस दिईने जग्गाको विषयमा स्थानिय तहका वासिन्दाको प्रतिक्रिया,
- (घ) जग्गाको संरक्षणको सुनिश्चितता,
- (ङ) ऐतिहासिक, पुरातात्विक, धार्मिक, साँस्कृतिक महत्वका स्थलहरूको मौलिकतामा असर नपर्ने कुराहरूको प्रत्याभूति,
- (च) भाडा रकम लिने गरी जग्गा लिजमा दिने भए लिज वापत जग्गा उपलब्ध गराउँदा प्राप्त हुने रकम,
- (छ) लिज प्रश्नात् जग्गाको भू-बनोट र यसले जैविक विविधता व्यवस्थापनमा पर्ने असर प्रभाव

७. निवेदन सम्बन्धी व्यवस्था :

- (१) जग्गा लिजमा लिन चाहने व्यक्ति, संस्था, कम्पनि वा निकायले तोकिएको दस्तुर सहित देहायको कागजात संलग्न राखी नगरपालिकाको सम्बन्धित शाखामा निवेदन दिनुपर्नेछ
- (क) नागरिकताको प्रमाण पत्रको प्रतिलिपी,
- (ख) संस्था/उद्योग/सहकारी/समुह दर्ताको प्रमाण पत्र/विधान र प्रवन्धपत्र र नियमावलीको प्रतिलिपी,
- (ग) जग्गा लिजमा माग गर्ने विषयमा भएको निर्णयको प्रमाणित प्रतिलिपी,
- (घ) जग्गा लिजमा लिनुको औचित्य र कार्ययोजना,
- (ङ) जग्गा लिजमा लिई जग्गाको उपयोग गर्नु पूर्व कुनै निकाय बाट स्वीकृति लिनु पर्ने भए सो लिएको सुनिश्चितता ।
- (च) विदेशी कुटनीतिक नियोग तथा संयुक्त राष्ट्रसंघका निकायहरू लगायत नेपाल पक्ष भएका अन्तरसरकारी संगठनको हकमा परराष्ट्र मन्त्रालयको स्वीकृति पत्र,

८. छानविन :

- (१) दफा (७) वमोजिमको निवेदन प्राप्त भएमा नगरपालिकाको सम्बन्धीत शाखाले लिजमा माग भएको जग्गाको कित्ता स्पष्ट देखिने गरी नक्शा, फिल्डवुक, र ट्रेसनक्सा सम्बन्धीत कार्यालयबाट प्राप्त गरी माग भएको कित्ता जग्गाको विवरण भिड्ने नभिड्ने सम्बन्धमा आवश्यक छानविन गर्नुपर्ने छ ।

- (२) उपदफा (१) वमोजिम छानविन गर्दा सो जग्गा नक्शा फिल्डवुकसंग भिड्ने देखिएमा

नगरपालिकाको सम्बन्धीत शाखाले सो जग्गाको सम्बन्धमा सम्बन्धीत वार्डको वडाअध्यक्ष, कार्यालयको नक्शा शाखा तथा स्थानीय संघ संस्थाको रोहवरमा स्थलगत निरीक्षण र सर्जमिन गराउनु पर्ने छ ।

९. समितिमा पेश गर्नु पर्ने :

दफा (८) बमोजिमको प्रकृया अवलम्बन गर्दा सो जग्गा लिजमा सिफारिस गर्न उपयुक्त देखिएमा सम्बन्धीत शाखाले आफ्नो राय सहित सिफारिस समितिमा पेश गर्नुपर्ने छ ।

१०. सिफारिस समिति:

(१) लिजमा जग्गा उपलब्ध गराउन सिफारिस गर्न नगरपालिकामा देहाय बमोजिमको एक सिफारिस समिति रहनेछ :

(क) नगरप्रमुख	– संयोजक
(ख) नगर उप-प्रमुख	– सदस्य
(ग) सम्बन्धित वडाको वडा अध्यक्ष	– सदस्य
(घ) सम्बन्धीत विषयको विशेषज्ञ	– सदस्य
(ङ) प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	– सदस्य सचिव

(२) समितिले आवश्यकता अनुसार नगर कार्यपालिकाका सदस्य तथा सम्बन्धीत विषयको विशेषज्ञलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्ने छ ।

(३) सिफारिस समितिले नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेको वा नगरपालिका अन्तर्गतका निकायको स्वामित्वमा भएका जग्गाको सन्दर्भमा नगरपालिकामा सिफारिस गर्ने र अन्य सरकारी एवं सार्वजनिक जग्गाको सन्दर्भमा जिल्ला स्थित सिफारिस समितिमा सिफारिस गर्नेछ ।

(४) समितिले बैठक संचालन सम्बन्धी कार्यविधि आफै तय गर्न सक्ने छ ।

११. सिफारिस सम्बन्धी व्यवस्था :

(१) सम्बन्धीत शाखाले प्राप्त निवेदन उपर छानविन गरी कागजात पेश गरेपछी सिफारिस समितीले सो सम्बन्धमा आवश्यक जाँचवुझ गर्नेछ । यसरी जाँचवुझ गर्दा लिजमा माग गरेको जग्गा लिजमा दिन उपयुक्त देखिएमा देहाय बमोजिमको कुराहरु खुलाई सिफारिस गर्नुपर्नेछ :

- (क) लिजमा दिने जग्गाको क्षेत्रफल,
- (ख) लिजको आवधि,

- (ग) लिज बापतको वार्षिक रकम,
 (घ) लिज बापतको रकम कति वर्षमा कति प्रतिशतले बृद्धि हुने हो सो कुरा,
 (ङ) लिजमा लिनेले पालन गर्नु पर्ने शर्तहरू,
 (च) लिजमा जग्गा दिन उपयुक्त देखिएका पर्याप्त आधार र कारणहरू,
 (२) एउटै जग्गा एक भन्दा बढी व्यक्ति, संस्था, निकाय वा कम्पनीले माग गरेको भए सिफारिस समितिले औचित्यको आधारमा त्यस्तो जग्गा जसलाई दिन उपयुक्त हुन्छ सो को आधार कारण खुलाई सिफारिस गर्नुपर्नेछ ।

१२. स्वीकृति सम्बन्धी व्यवस्था :

स्थानीय सिफारिस समिति बाट कुनै जग्गा लिजमा दिने सिफारिस भएमा संघीय कार्यविधि, २०७१ बमोजिम सम्बन्धित निकायबाट स्वीकृत भए पश्चात् नगरपालिकाले निर्णय कार्यान्वयनमा लैजानु पर्नेछ ।

१३. लिज रकम निर्धारण : लिज रकम निर्धारण गर्दा दफा १० बमोजिमको सिफारिस समेतको आधारमा कार्यपालिकाले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।

१४. लिज सम्झौता :

(१) नेपाल सरकार बाट दफा १२ बमोजिम लिजमा जग्गा दिने निर्णय भएमा निर्णय हुँदा तोकिएका शर्त समेत उल्लेख गरी नगरपालिकाले जग्गा लिजमा लिने व्यक्ति, संस्था, निकाय र कम्पनी संग लिज सम्झौता गर्नु पर्नेछ ।

(२) सम्झौताको ढाँचा अनुसूची २ बमोजिम हुनेछ ।

१५. लिज रकम दाखीला गर्नु पर्ने :

लिजको जग्गा प्राप्त गर्नेले प्रत्येक वर्षको लिज रकम सम्झौतामा तोकिएको बमोजिम दाखीला गर्नुपर्नेछ ।

१६. लिजमा जग्गा लिनेको कर्तव्य र दायीत्व :

(१) लिज प्राप्त कर्ताले जग्गा लिजमा लिँदा सम्झौतामा तोकिएका शर्तहरू पालना गर्नु पर्ने छ ।

(२) लिज प्राप्त कर्ताले लिज लिदा तोकिएका शर्तहरू पालना नगरेमा नगरपालिकाले प्रचालित कानून अनुसार जुनसुकै बखत त्यस्तो सम्झौता रद्द गर्न सक्ने छ ।

(३) लिज प्राप्त कर्ताले शर्त बमोजिम बुझाउने रकम नियमित रुपमा नबुझाएमा सरकारी बाँकी सरह असुलउपर गर्नुपर्नेछ ।

१७. लिज अवधि थप गर्न सकिने :

लिज अवधि समाप्त भए पश्चात् लिज प्राप्त कर्ताको माग र औचित्यको आधारमा दफा ५ बमोजिमको अवधि नलाग्ने गरी सिफारिस समितिले सम्बन्धित निकायमा लिज अवधि थप गर्न सिफारिस गर्न सक्नेछ ।

१८. लिजमा उपलब्ध गराएको जग्गा अन्य प्रयोजनको लागी सिफारिस गर्न सकिने:

लिजमा प्राप्त गरि भोग गरेको जग्गा कुनै सरकारी वा सार्वजनिक संरचना जस्तै (विद्युत ट्रान्सफर्मर, विद्युत पोल, टेलीफोन टावर, शुरुक्षा युनिट, खाने पानी) आदी निर्माण गर्न अनिवार्य भई अन्य विकल्प नभएमा आवश्यकता अनुसारको त्यस्तो जग्गा सो प्रयोजनको लागी सिफारिस समितिले सम्बन्धित निकायमा सिफारिस गर्न सक्नेछ ।

१९ अनुगमन तथा निरीक्षण :

- (१) स्थानिय सिफारिस समितीले वर्षमा एक पटक लिजमा उपलब्ध गराएको जग्गाको अनुगमन गर्नु पर्नेछ ।
- (२) अनुगमन निरीक्षण गर्दा शर्त बमोजिम गरेको नपाईएमा निर्देशन दिने वा सचेत गराउन सक्नेछ ।
- (३) कार्यालयले उपदफा (२) बमोजिम गरेको कामकारवाहीको विवरण सम्बन्धीत निकायमा पठाउनु पर्नेछ
- (४) अनुगमन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

२०. प्रगति प्रतिवेदन :

लिजमा सिफारिस दिएको जग्गाको वार्षिक प्रतिवेदन सम्बन्धित निकायले नगरपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

२१. यसै ऐन बमोजिम हुने :

यस कार्यविधिमा उल्लेखित विषय यस कार्यविधि बमोजिम हुने र अन्य विषयहरु प्रचलित कानून बमोजिम हुने छन् ।

अनुसूची -१
लिजमा उपलब्ध गराउने प्रयोजन

- १) कृषि/पशुपालन व्यवसाय
- २) धार्मिक, सामाजिक(सेवामुलक उद्देश्यले स्थापना हुने वृद्धाश्रम, बालगृह, शिशुस्याहार केन्द्र, अनाथालय, महिला तथा बालबालिका आश्रय केन्द्र, पुनःस्थापना केन्द्र, योग, व्यायम, खेलकुद आदि) कार्य
- ३) सेवा/सामुदायिक व्यवसाय
- ४) उद्योग, आर्थिक तथा औद्योगिक क्षेत्र, व्यापारिक तथा पर्यटन उद्योग व्यवसाय
- ५) विदेशी कुटनीतिक नियोग तथा संयुक्त राष्ट्रसंघका निकायहरू लगायत नेपाल पक्ष रहेका अन्तर सरकारी संगठनको कार्यालय
- ६) राष्ट्रिय जीवनमा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएका व्यक्तिका नाममा स्थापना भएका (कुनै पनि किसिमका नाफामुलक कारोबार नगर्ने)
- ७) स्थानीय तहको भवन निर्माण र पूर्वाधार विकास सम्बन्धी कार्य
- ८) पूर्वाधार निर्माणसँग सम्बन्धित कार्य (खानेपानी, विद्युत, सञ्चार, टावर आदि)
- ९) कार्यपालिको निर्णय बमोजिम अन्य क्षेत्र

सार्वजनिक जग्गा प्रयोगमा लिने र कार्यालय बीचको सम्झौता पत्र

नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को मिति २०...../...../..... को निर्णयानुसार प्रयोजनका लागि उपयोगमा उपलब्ध गराईको देहायमा उल्लिखित जग्गा देहायका शर्तनामा पालना गर्ने गरी प्रयोग गृन स्वीकृति पाएको निकायले (यस पछि प्रथम पक्ष भनिएको) प्रयोग गर्ने र प्रयोग प्रमाण पत्रमा रहेका शर्तनामा पालना नगरेको पाईएमा कार्यालयले (यस पछि दोस्रो पक्ष भनिएको) जग्गा प्रयोग गर्न दिईएको स्वीकृति बदर गर्ने तर्फ करवाही गर्ने समबन्धमा दुवै पक्ष मन्जुरी भई यो सम्झौता पत्रमा हस्ताक्षर गर्दछौं ।

क) प्रयोगमा उपलब्ध गराइएको जग्गाको विवरण:

सि.नं.	प्रमाण संकेत	जिल्ला	न.पा./गा.पा.	वार्ड नं.	कि.नं.	नक्सा/सिट नं.	क्षेत्रफल	रोपनी/विगाहा/हेक्टर/वर्ग मिटर	कैफियत

ख) शर्तनामा:

१.

२.

३.

४.

प्रथम पक्ष:

नाम, थर:

पद:

हस्ताक्षर:

निकायको नाम:

ठेगाना:

सम्पर्क नं.

मिति:

निकायको छाप:

दोस्रो पक्ष:

नाम, थर:

पद:

हस्ताक्षर:

कार्यालयको नाम:

ठेगाना:

सम्पर्क नं.

मिति:

कार्यालयको छाप:

इति सम्बत साल महिना गते रोज शुभम्